

[Podněty reagující na represe proti přednáškám a seminářům Julia Tomina a na nový vysokoškolský zákon]

Ladislav Hejdánek

♦ poznámky, česky, vznik: 1. 1. 1980

♦ notes, Czech, origin: 1. 1. 1980

[Podněty Ladislava Hejdánka reagující na represe proti přednáškám a seminářům Julia Tomina a na nový vysokoškolský zákon] [1980]

A. Podněty

Jsou dva: jednak série represí proti přednáškám resp. seminářům Dr. Julia Tomina, jednak nový vysokoškolský zákon

B. Možnosti reakce:

1. dotaz Nejvyššímu soudu, zda některé formulace nového Zákona o vysokých školách nejsou v rozporu s oběma mezinárodními pakty a s Helsinkami, event. s Ústavou, a žádost o interpretaci těchto míst, event. i dvou míst v Ústavě, tak aby nebyla s uvedenými dokumenty v rozporu
2. podání zhruba stejného obsahu ministrově školství, event. vládě
3. stanovisko s kopiemi textů podání gen. taj. OSN (zpráva apod.)
4. žádost o registraci nevládní, občanské organizace pro výchovu, vzdělání, pěstování a šíření vědy a kultury atd.

C. Situační texty:

a)

V částce 11 Sb. z. z 18.4.80 byl publikován Zákon o vysokých školách ze dne 10. dubna 1980, který v některých významných směrech nerespektuje zásady Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, které podle Vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 120 (Sb. z. č. 23 z 13.10.76) byly 7.10.1968 jménem Československé republiky podepsány v New Yorku, s nimiž 11.11.1975 vyslovilo souhlas Federální shromáždění ČSSR, které ratifikoval prezident a které vstoupily v platnost pro Československou socialistickou republiku dnem 23. března 1976 jako součást československého právního řádu. V souladu s čl. 2 odst. 2 Mezin. paktem o obč. a poli. právech a s čl.2 odst. 1 Mezin. paktu o hospo., soc. a kult. právech se náš stát zavázal všemi vhodnými prostředky, včetně zákonodárných opatření, podniknout kroky k tomu, aby práva uznaná v Paktech byla uplatněna.

V rozporu s těmito závazky nově vydaný Zákon o vysokých školách nadále uplatňuje monopolní postavení marxismu-leninismu, event. „vědeckého světového názoru“: „Vysoké školy pod vedením Komunistické strany Československa v celé své činnosti spojují vědu, výchovu a v vzdělávání do jednotného celku, vycházejíce přitom z marxismu-leninismu“ (preambule). Nebo: „Vysoké školy v souladu s cíli komunistické výchovy a s nejnovějšími poznatky vědy a techniky připravují absolventy politicky a morálně vyspělé, vysoce vzdělané...“ (§ 2, odst. 1). V souvislosti s přijímáním uchazečů k řádnému studiu se připomíná zřetel „k jejich občanským a morálním vlastnostem“ (§ 36, odst. 1), což se běžně vykládá ve smyslu politicky kádrových kritérií (kádrové předpoklady). Učitelé vysokých škol jsou povinni připravovat studenty na základě vědeckého světového názoru (čímž se rozumí marxismus-leninismus) (§ 72 odst. 1a). Kromě toho Vysoká škola politická ÚV KSČ je postavena na roveň univerzitě, zatímco ze seznamu vysokých škol a fakult jsou vypuštěny theologické fakulty, které byly kdysi součástí Univerzity Karlovy a byly potom vyčleněny jako zvláštní vysokoškolské fakulty (možná, že jde o omyl, alespoň vzhledem k § 100 odst.1, ale není to jisté). V zákoně se také mluví o zřizování Ústavů marxismu-leninismu (např. § 9, odst. 2, nebo § 17), což je opět jen dokladem monopolního postavení marxistické ideologie a diskriminace jiných typů ideového zaměření.

b)

Podle československé ústavy mají všichni občané rovná práva a rovné povinnosti (čl.20 odst.1); tato rovnoprávnost je zajišťována „vytvářením stejných možností a stejných příležitostí ve všech oborech života naší společnosti (čl.20, odst. 4). V rozporu s tímto principem existuje v naší společnosti ostrá diskriminace ideová. Jedna skupina občanů, kteří se hlásí k marxismu-leninismu (navíc ne všichni marxisté, nýbrž jen ti, kteří jsou oficiálně uznáváni za ortodoxní) požívá privilegiovaného postavení v

celém společenském životě, především však na vysokých školách a vědeckých ústavech, zejména ovšem v humanitních oborech, na prvním místě ve filosofii. Jeden názorový směr tak uzurpoval monopolní postavení, zatímco všechny ostatní způsoby myšlení jsou všemožně omezovány a potlačovány. Ideový a myšlenkový život společnosti je mocensky ovládnut určitým druhem marxistů-leninistů, kteří si z takových veřejných institucí jako jsou školy, vědecká pracoviště, nakladatelství, časopisy, ale také masové sdělovací prostředky atd. učinili svou soukromou državu.

Své privilegované postavení si tato skupina právně pokouší odvozovat z Ústavy. Na jednom místě (čl. 24, odst. 3) se konstatuje, že veškerá výchova a všechno vyučování jsou založeny na vědeckém světovém názoru; na jiném místě (čl. 16, odst. 1) se praví, že veškerá kulturní politika u nás, rozvoj vzdělání, výchova a vyučování jsou vedeny v duchu vědeckého světového názoru, marxismu-leninismu. Obě tato místa jsou dodnes vykládána jako právní základ pro uvedenou diskriminaci. Máme však za to, že tato interpretace je neústavní a nedržitelná, neboť je především v rozporu s ústavně garantovanou rovnoprávností občanů. Ale od 23. března 1976, kdy vstoupily v platnost oba Mezinárodní pakty o obč., pol., hosp., soc. a kultur. právech jako součást československého právního řádu, odporuje zmíněná interpretace obou míst v Ústavě také těmto Mezinárodním paktům a je jimi nutně vylučována. Napříště musejí být obě citovaná místa Ústavy interpretována tak, aby tato interpretace byla v souladu s oběma Mezinárodními pakty, a to do té doby, pokud nebudou v souladu se zmíněnými závazky pozměněna nebo vypuštěna.

(Dále konfrontace s příslušnými oddíly obou paktů: a) obč. a pol. 19,1; 21; hosp. soc. kult. 15,1a; 15,3; 15,4; 13,1; 13,2c.) Pakt odmítá také vměšování do svobody jednotlivců a organizací zřizovat a řídit výchovné instituce.

V poslední době byla jak u nás, tak ve světové veřejnosti vyvoláno znepokojení nezákonnými represemi, jimiž naše Bezpečnost stíhala pracovní a studijní kroužek dr. Julia Tomina a jiné podobné.

Proto žádáme, aby bylo umožněno zřízení (ustavení) občanské, na oficiálním školském systému nezávislé masové organizace pro výchovu, vzdělávání, pěstování, rozvoj a šíření vědy a kultury, pro výzkum a odbornou práci, pro rozhovory (dialog) různých názorů a koncepcí, teorií i hypotéz, a pro publikován materiálů, vzešlých z přednášek, diskusí, porad, konferencí a práce odborných týmů. Všechna práce bude založena v navazování na nejvýznamnější tradice evropského myšlenkového, kulturního a duchovního života, především pak na tradici křesťanskou, na řeckou antiku a římské právní myšlení, na tradice středověkého a novověkého myšlení a na současné směry evropské a Evropou inspirované myšlenkové a umělecké orientace, tj. na současné směry filosofické, theologické, literární, výtvarné, hudební, humanitně vědecké atd., a to vše v duchu maximálně tolerance a porozumění i otevřenost všech vůči všem.

c)

Jak ukázaly před časem provedené sociologické průzkumy, je v naší společnosti přibližně tolik křesťanů jako komunistů. Zatímco komunisté mají svou vysokou školu a navíc ideologicky ovládají veškerou výchovnou, vzdělávací i vědeckou práci vysokých škol (a nejen vysokých škol) ostatních, křesťané (a zase nejenom oni) nejenže nemají žádnou svou vysokou školu (s výjimkou theologických fakult), ale křesťanští učitelé a křesťanské názory (a nejen ty) jsou z vysokých škol vylučovány a jejich aktivity jsou dušeny. Tím je diskriminována nejenom velká část obyvatelstva, která je zaměřena křesťansky, ale fakticky většina obyvatelstva vůbec, neboť nejenom na vysokých, ale vůbec na všech školách a vzdělávacích zařízeních je zavedena nucená indoktrinace jedním typem marxisticko-leninské ideologie, která jediná požívá veškerých privilegií.

(Pokud by nebyla možná účast představitelů marxismu a komunismu, nekonformních s momentálně vládnoucím stavem, považoval bych za lepší se omezit na linii ekumenicko-křesťanskou, abychom se vyhnuli zdání, že jde o vytvoření protimarxistické ideologické fronty.)

(Ostatně lze také podniknout něco po obou liniích.)

Prosím o posouzení myšlenky, provedení je pouze nahozeno.